

РЕКТОР ЗНУ МИКОЛА ФРОЛОВ: «УНІВЕРСИТЕТ МАЄ БУТИ ЖИВИМ»

– За вашою ініціативою цей навчальний рік у ЗНУ є Роком науки. Чим це обумовлено?

– Науковий складник дуже важливий у діяльності нашого вишу. Особливо важливо зберегти науковий складник у період, який ми переживаємо, – війни проти нашої країни, яку веде РФ, період масової міграції викладачів, студентів. Тож цей Рік науки у ЗНУ, тому що дуже важливо зберегти бажання займатися наукою, як у науково-педагогічного складу, так і у студентів. А це зараз дуже непросто. І для того, щоб підсилити позиції наших науковців, надавати їм якомога ширшу та різноманітну підтримку, керівництво вишу оголосило цей навчальний рік – Роком науки. Ми плануємо дійсно підкріпити проголошення Дня науки дієвими засобами, фінансами – продовженням підтримки через матеріальне забезпечення наших науковців, їх преміюванням (адже це – не просто гасло). Не забуваємо й про покращення їхньої матеріальної бази: придбання нового обладнання для продовження їхніх наукових пошуку.

– Як ви можете оцінити рівень наукової діяльності університету: що треба посилити? Що змінити?

– Ми робимо значні зусилля для покращення наших наукових показників. Вони дещо відстають від провідних українських, європейських університетів, із якими ми маємо дружні й партнерські відносини. У них ми багато чому вчимося. Але в нас є і перші вагомні досягнення, здобутки. Наприклад, у цьому навчальному році в нас у ЗНУ відбувається робота за 11 проектами Еразмус+ та 2 проектами КА2. А це – дуже престижно для нашого університету. Проектна діяльність сьогодні лишається однією з пріоритетних щодо поліпшення наших наукових позицій. Значно збільшилася кількість статей, які публікують наші науковці після того, як проводять свої дослідження в наукометричних базах Scopus, Web of Science. У нас передбачено за ці наукові досягнення шляхом застосування відповідних положень Колективного договору преміювання. Дуже важливим є те, що наша Науково-дослідна частина продовжує залучати кращих науковців нашого університету до розробки, затвердження й потім – до відпрацювання наукових тем, які фінансуються з державного бюджету. У нас є в університеті науковці міжнародного рівня (професор **Володимир Сарабєєв** з біологічного факультету, наприклад). Ці досягнення є реально досягненнями європейського рівня. Але моє бажання, бажання керівництва вишу, щоб кількість науковців європейського рівня в нас тільки збільшувалася. Безумовною проблемою є формування та підтримка молодих науковців. На жаль, їх на сьогодні в нас менше, ніж ми б хотіли. Є велика проблема підтримати й

затримати наших молодих науковців у воєнний період, який ми переживаємо. Із безпекових питань певна кількість наших науковців перебуває за кордоном. І там продовжують свою роботу. Але я вважаю, що за ті півтора роки, які відділяють нас від тієї трагічної дати 24 лютого 2022 року, нам вдалося зберегти колектив науково-педагогічних та інших працівників і контингент студентів. Хоча значна кількість їх (приблизно 39%) перебуває за межами Запоріжжя та й за межами країни. І це одна з причин – чому в нас запроваджений дистанційний формат навчання.

– Які переваги ЗНУ в конкурентній боротьбі за абітурієнта ви можете назвати?

– По-перше, я хотів би виділити, що в нашому університеті, незважаючи на перепони з ковідом, війною, збережено на високому рівні освітній процес. Ми формуємо певні вимоги як до викладацького складу, так і до студентства щодо підтримки високої якості освітнього процесу. А це, дійсно, складно зробити в тих умовах, в яких ми сьогодні перебуваємо. По-друге, я хочу підкреслити, що наш університет комп'ютеризований, ми запроваджуємо чимало креативних програм, забезпечуємо можливості щодо застосування саме комп'ютерних технологій як в освітньому процесі, так і в інших галузях діяльності. У нас в ЗНУ сучасна матеріальна база, яка відповідає вимогам. Усі, хто відвідує наш університет, підкреслюють те, що наші два студмістечка, які мають сучасний європейський вигляд, стимулюють бажання студентів вступати саме до ЗНУ. У нас дуже кваліфікований науково-педагогічний склад: 129 професорів, докторів наук, понад 500 – кандидатів наук, доцентів. Фактично всі освітні програми забезпечені фаховим викладацьким складом. І ми й надалі нарощуємо кадровий потенціал саме в напрямку його кваліфікованості й ефективності.

Наш університет має репутацію некорумпованого вишу: в нас немає ситуацій, щоб у студентів вимагали гроші, як це буває в деяких інших ЗВО за складання іспитів, заліків, написання та підготовку магістерських робіт, скажімо. Вступ до ЗНУ давно побудований на антикорупційних засадах і фактично забезпечений як об'єктивний і добросовісний. Також у нашому університеті на студентів чекає дуже насичене культурне, спортивне життя, окрім навчання. Створені у виші й умови для всебічного розвитку. Є широкі можливості для вивчення іноземних мов. Наш спортивно-оздоровчий комплекс, центр культури – осередки, які формують саме те середовище, якого потребує студентство. Навіть у той період, який ми переживаємо, триває насичене студентське життя. Згадую наш

турнір із мініфутболу – досить важливий захід, у якому взяли участь 6 команд, зокрема команда викладачів. Думаю, що цей захід, як і багато інших, викликає в студентів бажання відвідати університет і ще раз узяти участь у його роботі, подальшій діяльності. Наш виш стабільно в усіх відомих мені рейтингах входить до 30 кращих ЗВО нашої країни за інтегральним показником, тобто за сукупністю багатьох критеріїв. І нам вдається підтримувати такий високий рівень рейтингів навіть у ці складні для країни часи.

Потрібна деокупація Запорізької області, а на сьогодні майже 70% її території під окупацією. Без вирішення цього безпекового питання дуже складно говорити про масове повернення студентів і відмову від навчання в онлайн-режимі й початок аудиторної роботи. Безпека – той складник, який сьогодні всіх нас хвилює, і тому я несу відповідальність як ректор за життя та здоров'я як студентів, так і тих, хто працює в нашому університеті. Я не випадково акцентую на цьому увагу. Друга умова, пов'язана з

Фото Антона Осадчука

– Ви неодноразово згадували, що потрібно повертати до університету студентів. Розкажіть, будь ласка, чому важливо це робити.

– Студент повинен спілкуватись із викладачами, брати участь у житті свого факультету, університету загалом, тому що це збагачує його, формує соціальний досвід, дає можливість для розвитку. Таке спілкування, безумовно, корисне. Також участь студентів у практичних, лабораторних роботах, консультування дають можливість поліпшити якість освітнього процесу. Тому в цьому контексті, за моєю ініціативою, цього року інститут, факультети, коледжі проводили екскурсії для знайомства з університетом першокурсників. Вони викликали серед студентства велику зацікавленість. Такі проекти надають студентам можливість широкого ознайомлення з тим університетом, якому вони довірили своє навчання.

– Які заходи із повернення студентів до вишу ви можете назвати ефективними?

– Найперше, якщо говорити про повернення студентів, ми повинні розуміти, що маємо вирішити питання безпеки. Нам потрібна перемога нашої держави. А вона буде обов'язково.

поверненням студентів до університету, – це перехід від онлайн-навчання до офлайн. Тому що в разі повернення до аудиторій керівництво університету обов'язково ставитиме питання про особисту участь студентів в освітньому процесі, про виконання потрібного обсягу робіт. І кожен студент змушений буде визначитись щодо подальшої форми та місця його навчання. Ми все робимо для того, щоб у цей складний воєнний час не зменшити привабливість університету для студентів, а навпаки, підтримати її та збільшити.

– Якщо говорити про заходи вже проведені, як ви можете їхню ефективність?

– Я думаю, що кожен захід, направлений на формування позитивної репутації, авторитетності нашого університету для молоді, для студентства, залишає і серед тих, хто вже навчається в нашому університеті, і серед тих, хто готується до вступу до нашого вишу, згадку про себе, приємне враження. Тож активності не тільки керівництва вишу, а й студради університету, факультетів, пресслужби, всіх причетних, збільшуватимуть увагу до нас, розширюватимуть розуміння того, чим є ЗНУ.

Декан юридичного факультету Тетяна Коломоєць:

«Ми сподіваємося, що Даремський університет у майбутньому стане нашим стратегічним партнером»

Про найважливіші акценти співпраці правничих шкіл Дарему та ЗНУ нашому виданню детально розповіла декан юридичного факультету Тетяна Коломоєць.

– З чого і як розпочалася співпраця із Даремським університетом?

– З початком повномасштабної збройної зовнішньої агресії проти України всі наші партнери намагалися підтримати нас і надати допомогу. Навесні минулого року за сприяння нашого давнього стратегічного партнера Програми USAID «Справедливість для всіх» Запорізька правничо-школа змогла долучитися до **Twinning-проекту**, організатором якого виступили **Zomack Consultancy Group** і **МОН України** (за період реалізації якого вже підписано 71 угоду), й у межах поглибленої співпраці між університетами Великої Британії та України знайти такого партнера, як Даремський університет. Ми були неабияк зацікавлені у співпраці й почали перемовини, підготовчу роботу спочатку на рівні правничих шкіл, а потім університетів загалом. Спільними зусиллями команд двох вишів, до складу яких увійшли представники ректорату, відділу міжнародних зв'язків, окремих шкіл, юридичного відділу, бухгалтерії, підготували проект Угоди про двосторонню співпрацю між Запо-

різьким національним університетом і Даремським університетом, яку підписали торік у червні ректор ЗНУ **Микола Фролов** і віцеканцлер Даремського університету **Карен О'Браєн**. Це стало фактично початком інституційної співпраці. Кропітка робота тривала й надалі – із підготовки дорожньої карти реалізації Угоди, заповнення опитувальників про показники результативності роботи за окремими напрямками, визначення координаторів, стратегічних напрямків. Активною була співпраця на рівні кількох партнерських шкіл – юридичної, історичної, біологічної, психологічної. У подальшому почали долучатися представники й інших. Ми вдячні нашим британським колегам і сподіваємося, що й надалі наші школи лишатимуться стратегічними партнерами один для одного.

– Що Вас зацікавило у досвіді Даремської правничої школи?

– Ми, як і наші британські партнери, досить детально ознайомилися з основними нормативами, підходами до організації, інформаційного, методичного супроводу освітньої діяльності, із організаційною структурою Даремської правничої школи, особливостями реалізації кадрової політики, зокрема й стосовно вимог до професорсько-Початок. Продовження на другій шпальті

Фото Антона Осадчука

Декан юридичного факультету Тетяна Коломоєць:

«Ми сподіваємося, що Даремський університет у майбутньому стане нашим стратегічним партнером»

Продовження. Початок на першій шпальті

викладацького персоналу. Нас дуже зацікавив досвід реалізації магістерських, докторських освітніх програм Даремської правничої школи, вимоги стосовно ресурсного забезпечення їх реалізації, вимоги стосовно забезпечення якості освітнього процесу, дотримання стандартів академічної доброчесності. Безперечно, певну зацікавленість викликали питання практичної підготовки майбутніх правників, вимоги стосовно забезпечення якої у Великій Британії істотно відрізняються від наших аналогів. Для нас новачками виявилися й підходи британських правничих шкіл до оцінювання результатів успішності студентів, його форми і методи, процеси їх цифровізації, що усуває будь-які особисті контакти студента та викладача, а отже, й підстави для сумнівів щодо упередженості, суб'єктивності з боку професорів і водночас запобігають будь-якій «ззовнішній допомозі» студентів. Не менший інтерес викликала сформована практика реалізації політики інтернаціоналізації правничих шкіл у Великій Британії, форми співпраці з іноземними колегами, академічної мобільності професорів і здобувачів (особливо докторантів), проведення спільних наукових досліджень, наукових заходів. Під час участі в роботі літньої школи «Durham Summer Course on International Arbitration» ми змогли вже безпосередньо «зануритися» в освітнє фахове середовище та познайомитися з практичноорієнтованою методикою викладання окремих правничих дисциплін. Цікавим є досвід полісуб'єктного кадрового супроводу занять, під час проведення яких зі здобувачами працюють одночасно декілька фахівців-практиків із великим досвідом роботи в конкретній галузі права. Так, наприклад, під час проведення занять у цій літній школі впродовж п'яти днів із студентами працювали: **John Fellas, Wendy Miles KC, Christian Leathley, Charles T. Kotuba Jr., Can Eken, Tim Smyth, Lei Chen, Mahnaz Malik, Sylvia Tonova, Min Shi, Karyl Nairn, Constantine Partasides** і «метр арбітражної практики» **Sir Bernard Rix**. Кожна зустріч була фактично «запеклою» фаховою дискусією, «мозковим штурмом» стосовно конкретної справи. Це сприяло не тільки набуттю здобувачами загальних і спеціальних компетентностей, а й формуванню soft-skills (вміння працювати у команді, аргументувати своє рішення, брати участь у фаховій дискусії, моделювати фінальне рішення).

Під час візиту ми змогли не тільки долучитися до безпосередньої участі в освітніх, наукових заходах (програма була досить насиченою – дві літні школи, семінари, круглі столи, фахові фокус-зустрічі тощо), поспілкуватися із представниками керівництва Даремської правничої школи, ознайомитися й запозичити деякі позитивні практики в організації підготовки здобувачів до підсумкової атестації, щодо інформаційного супроводу освітнього процесу та наукової діяльності, співпраці із роботодавцями, правничими асоціаціями й залученням їх до процесу підготовки майбутніх правників, а й отримали унікальну можливість попрацювати із фондами наукової бібліотеки, які не тільки вражають своїми кількісними показниками, а й унікальністю змісту, раритетністю та багатомовністю. До речі, ми домовилися про взаємний обмін інформаційними фаховими ресурсами між нашими школами, що сприятиме наповненню новими джерелами бібліотек наших університетів. Ми вдячні нашим британським колегам за теплий прийом, насичену професійноорієнтовану програму, а також готовність до подальшої співпраці.

– Що саме представляв юридичний факультет і які враження отримав?

– Одразу ж варто зазначити, що демонстрацію основних показників за результатами діяльності нашої правничої школи для наших

британських колег ми розпочали ще під час підготовки до підписання Угоди про співпрацю. Ми не тільки готували інформаційні, відеоматеріали, але й робили перші практичні кроки до реальної співпраці. Так, за домовленістю із керівництвом Даремської правничої школи, впродовж минулого навчального року організували й провели для студентів Даремської правничої школи низку гостьових лекцій у межах освітнього проєкту «Doing business in Ukraine», із висвітленням, наприклад тем «Україна. Сьогодні. Стратегічні галузі бізнесу», «Відновлювальна енергетика в Україні», із залученням до діалогу з актуальних питань правозастосування, окрім представників правничої школи Запоріжжя, й провідних українських експертів у зазначених галузях (наприклад, членкині правління Європейсько-українського енергетичного агентства **Аліни Свідерської**, керівниці Департаменту з розвитку бізнесу Американської торговельної палати в Україні **Наталії Червоної**). Водночас для студентів нашого факультету провели низку онлайн-лекцій **Dr. Barend van Leeuwen** із вивчення англійської мови («Legal Writing», «Legal English») на теми «The English criminal trial process», «The Crown Prosecution Service», «Introduction to the English Legal System», «The English legal profession and legal method». Відповідні ініціативи не тільки викликали «шалений» інтерес у студентів, а й фактично підготували підґрунтя для їхньої реалізації в цьому навчальному році. Варто також згадати й участь наших співробітників у проєкті «Ukrainian Talk Series». Досить продуктивним був і візит делегації ЗНУ до Даремського університету, під час якого презентували результати досліджень Запорізьких наукових правничих шкіл, результати співпраці з академічними науковими установами, здобутки грантової роботи. Наша студентська лідерка **Крістіна Васильєва** презентувала результати діяльності студентського самоврядування юридичного факультету, що й дозволило визначитися із пріоритетними напрямками співпраці зі студентами британської школи. Ми підписали Меморандум про співпрацю між нашими правничими школами й розробили детальну дорожню карту його практичної реалізації. І вже сьогодні можемо вести мову про конкретні результати: академічна мобільність студентів першого рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право, спільні науково-практичні заходи, гостьові лекції, методичні вебінари. Ми робимо все для того, щоб «бути цікавими» для наших партнерів. У співпраці важливою є повага, довіра й наполеглива робота на взаємовигідний результат.

– Що юридичний факультет міг би запозичити у викладачів із Даремського університету?

– Ми вдячні долі за те, що в нас з'явився такий партнер. Для правничої освіти британська модель – це вірність якості. Варто згадати, що процедура акредитації освітніх програм, яку зараз здійснює в Україні Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, фактично сформована за результатами вивчення й запозичення британського досвіду, впровадження відповідних критеріїв забезпечення якості вищої освіти. Навчання експертів з акредитації освітніх програм, членів галузевих експертних груп Національного агентства, фахові консультації також здійснюються із представниками Агентства із забезпечення якості вищої освіти (QAA), серед яких: **Вікі Стотт, Стефані Сендфорд, Елісон Фелс, Ян Велч, Джордж Прентіс**. До підготовки проєкту Концепції розвитку вищої юридичної освіти в Україні також активно долучалися британські колеги, як і до розробки проєктів стандартів ЄДКІ, ЄФВВ. Саме тому нам є чого вчитися в наших колег із Даремського університету. І ми вже впроваджуємо деякі практики. Вважаємо, що вони сут-

тєво сприяють вдосконаленню якості підготовки майбутніх правників (наприклад, підготовка до підсумкової атестації, проєкти співпраці зі стейкхолдерами, інформаційний супровід освітнього процесу).

– Чого вони могли б навчитися у нас?

– Під час нашого візиту провели значну кількість зустрічей зі співробітниками Даремської правничої школи, які відповідають за реалізацію окремих напрямків роботи, під час яких ми бачили їхній реальний інтерес до основних підходів організації освітнього процесу в українських вишах, до моделей нашої співпраці із суб'єктами законодавчої ініціативи, центральними органами влади, уповноваженими реалізовувати державну політику в окремих галузях, із правоохоронними органами й впровадження результатів такої співпраці в освітню та наукову діяльність правничих шкіл. Їх зацікавила наша співпраця з академічними науковими установами й результати синергії наукового потенціалу різних правничих шкіл, можливості різномірневої цільової кооперації. Не менший інтерес викликала процедура підготовки та атестації наукових кадрів (докторські програми) й підходи до формування наукових шкіл, стимулювання їхньої діяльності, зокрема й в умовах дії правового режиму воєнного стану. Ми відчуваємо, що інтерес до нашої правничої школи не є «штучним», ситуативним, а навпаки – реальним, усвідомленим. Методичний підхід до кожного аспекту співпраці свідчить про те, що наші відносини є взаємозацікавленими, партнерськими.

– Які перспективи співпраці?

– Як я вже зазначала, ми підписали Меморандум про співпрацю з нашими правничими школами, який фактично відіграв роль фундаменту для нашої багатовекторної фахової роботи та визначив конкретні напрямки такої співпраці (освітньої, наукової, культурної, студентського лідерства, «мовний напрямок»), координаторів по кожному напрямку, алгоритмів спільних дій. І ми вже почали працювати – студентка 4 курсу юридичного факультету **Аліна Пирожкова** впродовж трьох місяців проходить навчання в Даремській правничій школі за програмою міжнародної академічної мобільності; йдеться і про низку гостьових лекцій для студентів двох партнерських шкіл у першому семестрі цього навчального року, спільну секцію під час проведення найголовнішого щорічного наукового фахового заходу у нашій країні – VII Харківського міжнародного юридичного форуму. Під час нашого візиту фактично заклали ще один фундамент для нашої співпраці. **У ботанічному саду Даремського університету** (одна з дванадцяти найвідоміших туристичних визначних пам'яток міста) висадили саджанці, які наша команда привезла з України. Там встановили табличку про заснування **Алеї співпраці** між правничими школами Запоріжжя і Дарема. Ми пишаємося нашими Партнерами. Фундамент закладено і тепер – разом до Перемоги!

Наталія Мосол: «Колеги з Дарема кажуть, що не змогли б працювати стільки, як ми»

Доцентка кафедри психології поділилася з нашим виданням розповіддю про тісну співпрацю з ученими Даремського університету.

– Із чого та як почалася співпраця з Даремським університетом?

– ЗНУ підписав угоду про співпрацю з Даремським вишем. Одна з його програм – «Українські студії». Там я познайомилася з колегами з кафедри психології. Так народилася ідея попрацювати разом.

– Що закордонних колег зацікавило в досвіді вашого факультету?

– Завжди об'єднують спільні інтереси. Тож тут співпрацювала кафедра психології одного вишу з кафедрою психології іншого університету. Ми шукали спільне. І пишалися тим, що кафедра психології Даремського університету входить у ТОП-10 у світі. Вони неймовірно круті. Спільною темою роботи стало психічне здоров'я. Ми проводили невеличке дослідження в Україні. Зараз саме готуються його підсумки.

– Що саме конкретно ви представили щодо психічного здоров'я в Даремському університеті? Якою була реакція колег на вашу презентацію?

– На той момент не було підсумкових результатів. Наша презентація загальному плану пройшла як відкрита лекція. Я представляла наш проєкт, розповіла про те, що відбувається в Україні, як ми

організуємо в ЗНУ роботу під час війни. Тому що їх дійсно це цікавило. Також дуже цікавим для даремських колег стало те, як наш студент представив молодіжну версію: як почувається молодь під час війни, як вона організовується.

– Тільки одна тема була представлена? Про психічне здоров'я?

– Про психічне здоров'я наукових дослідників, психічне здоров'я взагалі, про резильєнтність (психічна стійкість), її фактори. І конкретно на прикладі саме ЗНУ, як ми вибудовуємо резильєнтність. Насправді були цікаві дослідження, де фокус уваги скеровували на науковців-дослідників. Незважаючи на високий рівень стресу, результати засвідчили ще й 60% рівня резильєнтності.

– Що факультет СПП, якщо ми говоримо про викладання та навчання, міг би запозичити в Даремського університету?

– У них, знову-таки, неймовірно практикоорієнтоване навчання. Дуже круті лабораторії. Я була в червні в Даремі, коли майже завершувалось навчання, але для нас влаштували екскурсію університетом. Колеги з Дарема відзначають,

що в нас більше в аудиторіях занять, а в них – у лабораторіях. І це дуже класно, що є така можливість – записуватися на проєкти й навчатися там. Вони були здивовані, що в нас велика кількість студентів.

– На вашу думку, чого б вони могли навчитися в нас у навчанні чи викладанні?

– Знову таки, вони казали про цю багатofункціональність. І це викликало здивування.

– Це були викладачі?

– Перш за все. Їхня кафедра психології розташована в дуже старому місці. І декан розповідала, що на те, щоб перефарбувати двері, іноді потрібен

майже рік, щоб зібрати папери, узгодити, бо це історична будівля. Там є свої процедури. Наприклад, щоб провести дослідження, в них пішло три місяці, щоб отримати дозвіл етичної комісії. Ми деякі питання можемо вирішувати швидше, в нас є певна гнучкість і буває навіть менше формальних моментів. І це їх також здивувало, що ми можемо деякі питання вирішувати більш оперативно та гнучко.

– Гнучкішими ми є не тільки в адміністративних питаннях, а й щодо викладання?

Фото Антона Осадчука

– Насправді, це так, бо вони кажуть, що точно не змогли б працювати стільки, як ми. У них доволі чіткі умови, все ж таки, порівнювати з тим, що в нас, не варто. Я не впевнена, що цю багатofункціональність вони б хотіли запозичити. Але це точно викликає здивування, що ми так можемо. Вони кажуть: ми стільки не поєднуємо, у нас усе те окремо.

– Якими є перспективи співпраці?

– На цьому етапі, наприклад, у нас буде за тиждень конференція в університеті, на якій представлять підсумкові результати: не тільки загальні враження, а й цифри, висновки. Також ми плануємо наукову публікацію. Знову ж таки, якщо казати про Університет Дарема, у них є окремі Центри піклування про психічне здоров'я студентів. Наприклад, у нас є психологічна служба, але там питанням ментального здоров'я приділяється більше уваги. Є окремий дім (не гуртожиток) для тих, хто не дуже контактує соціально.

– А якщо говорити про співпрацю з Даремом, окрім конференцій і публікацій? Які ще ідеї у вас є?

– Тема психічного здоров'я – важлива. Розвиватимемо її й надалі. Необхідна реалізація психологічної підтримки саме на рівні організації, наприклад, для студентів і викладачів. Також кафедра психології Даремського університету спеціалізується на темі насильства та психологічної роботи з індивідом і громадою. Це – одна із можливих тем співпраці. Коли знайдено особистий контакт, співпраця є плідною.

Матеріал учених-біологів ЗНУ та інструментарій Даремського університету дадуть дуже цікаві результати

Професори Віктор Лях та Ірина Полякова з біологічного факультету розповіли нашому виданню про співпрацю з Даремським університетом.

– Які спільні інтереси були в кафедрі генетики та рослинних ресурсів із представниками Даремського університету?

Віктор Лях: – У Даремі є кілька співробітників, які проводять дослідження з тематики, над якою працюємо й ми: навіть із тими ж культурами, з тими ж рослинами, котрі досліджуємо ми вже багато років. Найперше, це стосується культури льону олійного. Саме це зацікавило й нас, і їх. Є певні доробки з їхньої сторони, і з нашої сторони теж. Тож продовження спільної роботи – на часі.

– Що ще закордонних колег зацікавило в досвіді біологічного факультету ЗНУ?

В.Л.: – Під час нашої поїздки ми запропонували колегам об'єднати кілька дослідницьких груп, щоб організувати подальшу роботу. Зокрема, з озимим льоном, який в Україні гине від морозів, а в Англії росте. У них проводяться дослідження з оцінки морозостійкості на молекулярному рівні. Це дозволить сформулювати спільну фундаментальну роботу, і з'ясувати, чому ця культура в наших умовах поки не виживає, а в умовах Англії досить успішно її вирощують, збирають нормальний врожай.

– Якщо говорити про викладання, що біологічний факультет ЗНУ міг би запозичити у викладанні з досвіду Даремського університету?

Ірина Полякова: – У Даремі різняться викладання в бакалавраті та магістратурі. Основні навчання, теоретичні курси студенти прослуховують саме на рівні бакалаврату, а за час магістратури зосереджені на виконанні своїх наукових досліджень, і теоретичне навчання зведено до мінімуму. Ми були на факультеті Bioscience (біологічні науки): там із першого дня навчання в магістратурі проводиться наукова робота. Півтора роки присвячують її виконанню. Це був би дуже суттєвий крок до розвитку наукового складника й нашого університету.

– Чого б у Даремі могли навчитися в нас?

В.Л.: – У плані наукової роботи, це – ті нароби з генетики та селекції рослин, що ми маємо. Ми напрацювали оригінальний матеріал. Наприклад, у нас є великі мутантні колекції рослин, на яких можна проводити специфічні й оригінальні дослідження. Їх підтримуємо вже багато років.

Фото Антона Осадчука

– Чи є у вас певні очікування від цієї співпраці?

В.Л.: – Ми запропонували, щоб у Даремі прийняли в себе для продовження наукової роботи двох наших магістрів-генетиків першого курсу. Можливо, спробуємо спільно отримати якісь гранти в подальшому.

І.П.: – Магістранти використовуватимуть можливості Даремського університету з дослідження фізіологічними та молекулярними методами. Це – одна з робіт. Інша – це вивчення мутантної колекції соняшника. У нас зібрано вже чимало мутантів соняшника за багато років різними методами мутагенезу – й фізичного, і хімічного. У нас ці колекції є, ми їх підтримуємо. Ще ми домовилися щодо проведення низки лекцій, які читатимуть наші закордонні колеги для студентів: насамперед освітньої

програми «Генетика». Ще одна цікава форма роботи – обмін матеріалом.

– Тобто ваша подальша співпраця – це?..

В.Л.: – Це – робота, яка базується на наших ідеях. Наш матеріал і їхній інструментарій даватимуть дуже цікаві результати. У межах цього гранту ми провели експеримент спільно зі співробітниками Інституту олійних культур, базуючись на спільних досягненнях із методології культури льону. Також нам вдалося вперше розробити поживне середовище для пророщування пилку льону. Крім того, в межах цього гранту передбачено придбання обладнання на суму понад 8 000 фунтів. Ми самі підібрали це обладнання для аудиторії кафедри генетики та рослинних ресурсів. Воно дозволить проводити різноманітні наукові дослідження.

Успереч кількарічному онлайн: першокурсники познайомились із ЗНУ очно

Цього року екскурсії для першокурсників факультетів вишу й ІННІ ім. Ю. Потебні розпочалися з унікального знайомства з університетом особисто від ректора Миколи Фролова. Допомогла йому й магістрантка факультету історії та міжнародних відносин Ліза Шмідт. Микола Фролов познайомив першокурсників із минулим і теперішнім головного корпусу, окрему увагу присвятивши відвідинам Музею історії університету. Несподівано для присутніх ректор запропонував відвідати його кабінет, де кожен міг посидіти в ректорському кріслі. У спортивному комплексі першокурсники побували, зокрема, в тренажерному залі, де Микола Фролов підняв 24-кілограмову гиру. Загалом на екскурсії панувала енергійна та щира атмосфера. Її учасники ознайомилися з комп'ютерними аудиторіями, ресурсами наукової бібліотеки, пропозиціями від Центру культури та, безумовно, історичними фактами й цікавинками, яких сповнене студмістечко.

Допомогти першокурсникам якнайшвидше адаптуватися до нового для них життя взялися й представники студентської ради Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні. Активісти провели зустріч-знайомство, де кожен представник студентської ради розповідав, чим займається його сектор і з якими питаннями та проблемами можна до них звертатися. Свій погляд на те, що таке бути студентом, озвучив новачкам заступник голови студентської ради **Іван Шурлік**: «Студент – це дуже активна та сильна особистість у суспільстві, яка може впливати на чимало речей». Він порадив набиратися досвіду в спілкуванні, вчитися вирішувати проблеми, розширювати свій кругозір: «Знайдіть однодумців, людей, що на одній хвилі з вами. Можете створити свій захід, проєкт або музичний гурт». Голова студентської ради ІННІ **Катерина Батюк** поділилася власним досвідом і розповіла, чим займа-

Фото Володимира Лінікова

ється студентська рада: «Це важка праця, яку ми поєднуємо з навчанням задля студентів. Ми погоджуємо з директором питання стосовно освітнього процесу; забезпечуємо інформування студентів щодо їхніх прав та інтересів; співпрацюємо зі старостами академічних груп».

Згодом для студентів економічного факультету провели перші кураторські години. На зібраннях розглянули питання організації

освітнього процесу в умовах дистанційного навчання, перевірку роботи в програмі Zoom, відвідування студентами навчальних занять, терміни проведення поточних і підсумкових атестацій, розуміння критеріїв оцінювання за відповідними дисциплінами, шкалою оцінювання системи ECTS, готовність студентів до атестаційного тижня.

Початок. Продовження на четвертій шпальті

Фото Володимира Лінікова

Успереч кількарічному онлайн: першокурсники познайомились із ЗНУ очно

На факультеті соціальної педагогіки та психології здобувачі вищої освіти стартували зі знайомства з лабораторією дошкільної та початкової освіти. Це – унікальний проєкт ЗНУ. У його діяльності, з одного боку, використовується імітація освітнього середовища групи закладу дошкільної освіти та класу початкової школи, а з іншого – проводиться підготовка студентів до роботи з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку. Осередки навчання й розвитку, дидактичні матеріали, наочність, творчі доробки студентів – це все, з чим мали можливість познайомитися майбутні вихо-

вателі та вчителі початкової школи. Зустріч із першокурсниками тривала в навчальній лабораторії спеціальної освіти та психологічного консультування, в основі обладнання якої покладені ідеї педагогіки Марії Монтесорі.

На юридичному факультеті відбулася зустріч його керівництва зі студентами 1 курсу спеціальностей «Право» та «Правоохоронна діяльність». Попри те, що зараз навчання відбувається в дистанційному форматі, до університету завітало близько 35 першокурсників. Їм розповіли про особливості навчання на юридичному факультеті та про можливості для саморозвитку й

Продовження. Початок на третій шпальті

наукової, творчої, спортивної діяльності, які відкриваються перед студентами ЗНУ. Також для них влаштували екскурсію студентським містечком вишу. Представники адміністрації розповіли студентам про функціонування університету, переваги навчання в ньому.

Відбулася екскурсія і для біологічного факультету. Йшлося про історію формування насаджень на території ЗНУ, унікальних представників серед рослин, які забезпечують не лише естетичне задоволення, а й є корисними лікарськими рослинами. Кожне дерево та кущ, які вирощують на території біологічного факультету, має табличку-показчик із QR-кодом, що дає змогу відразу отримати необхідну інформацію про рослину. Завідувач Зоологічного музею **Олександр Коротя** розповів про його історію, продемонстрував унікальні експонати тваринного світу, розміщені в чотирьох залах. Це – опудала тварин, черепи ссавців і птахів, риб, земноводних і плазунів, а також представників ракоподібних і молюсків. Крім того, він показав екскурсантам колекцію безхребетних тварин (комах, павукоподібних і ракоподібних), зокрема тих, що мешкають на території Запорізької області. Під час екскурсії студенти дізналися про особливості морфології, екології та етології цих тварин.

Фото Володимира Лінікова

Як і навіщо в ЗНУ в мініфутбол грали

Із початком повномасштабного вторгнення російського агресора спортивні проєкти вишу не втратили пріоритетного статусу, а набули ще й волонтерського спрямування. Не став винятком і традиційний турнір із мініфутболу, до організації якого долучився і Центр культури ЗНУ.

На початку заходу проректор із наукової роботи **Геннадій Васильчук** привітав усіх присутніх від імені адміністрації. Згодом до ігор долучилися команди ректорату; викладачів Інженерного навчально-наукового інституту імені Юрія Потєбні, команда «Енергія» (збірна факультетів: юридичного, математичного, журналістики та фізичного виховання, здоров'я та туризму), команда юридичного факультету, команда «Січ» (збірна факультетів: соціології та управління, економічного, історії та міжнародних відносин, філологічного), команда факультету фізичного виховання,

здоров'я та туризму. Після запеклої боротьби визначили переможців турніру: 1 місце – команда «Надія»; 2 місце – команда «Січ»; 3 місце – команда ректорату 4 місце – команда викладачів Інженерного навчально-наукового інституту ЗНУ ім. Ю. Потєбні.

Не забули на заході й про найкращих гравців. Найкращим воротарем турніру став **Сергій Плетньов** (команда ректорату), найкращим бомбардиром – **Антон Осадчук** (команда ректорату), а найкращим гравцем – **Єгор Гасаєв** (команда «Надія»).

За час благодійного турніру з мініфутболу зібрали понад 5000 гривень. Волонтерський центр ЗНУ на ці кошти придбав енергетичні батончики, електричні устілки (устілки з підігрівом від павербанків), павербанки, тактичні рукавички. Всі ці вкрай потрібні речі відправили на Запорізький напрям до батальйону, де служать студенти та співробітники вишу.

Фото Володимира Лінікова

Слідкуйте за новинами на офіційному сайті ЗНУ: <https://znu.edu.ua>

На соцмережових сторінках пресслужби ЗНУ:

<https://www.facebook.com/pressluzhbaZNU>

<https://www.instagram.com/pressluzhbaznu/>

<https://t.me/pressluzhbaZNU>

Соціальні мережі Запорізького національного університету:

https://beacons.ai/official_znu

Обласна академічна газета «Запорізький університет»

Засновник і видавець –

колектив Запорізького національного університету
Видається – з 1973 року

Керівник: **Павло Мірошніченко**

Провідний редактор: **Марія Канцелярист**

Творчий колектив: **Таміла Тарасенко, Антон Осадчук,**

Марія Падалко, Нейла Юсупова, Ганна Левада

Верстання – **Володимир Лініков**

Інтернет-версія – **Олени Благодаровой**

Номер підписаний до друку 31.10.2023

Автори надрукованих матеріалів несуть відповідальність за підбір і точність фактів і цитат, статистичних даних, які не підлягають відкритій публікації.

Редакція може публікувати матеріали в порядку обговорення, не поділяючи точку зору автора.

Зареєстровано Запорізьким обласним управлінням юстиції: свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія 33 №1249-524-пр від 18 травня 2017 року.

Виходить щотижня українською мовою. Поширюється безкоштовно. 0,5 друкованого аркуша. Наклад 1 000 примірників.

Адреса редакції:
69063, м. Запоріжжя,
вул. Залізнична, 24,
9 поверх, кабінет №911-2
Телефон: **289-12-78**
e-mail: znu.gazeta@gmail.com
Надруковано
в Редакційно-видавничому відділі
Запорізького національного університету